

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Úspory energie
s rozumem

Program

Úspory energie s rozumem

Preambule

1. Spotřebu energie může ovlivňovat každý. Správně cílené opatření ke snižování spotřeby energie přináší významné pozitivní efekty v podobě snížení budoucích nákladů na provoz a správu budov a zařízení. Neméně podstatným je příspěvek ke snižování negativních dopadů na životní prostředí.
2. Energeticky úsporný projekt, který „se vyplatí“, je projekt, jehož dlouhodobé přínosy ze snížení provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie převyšují vynaložené výdaje na jeho realizaci a provoz energeticky úsporných opatření. Využívání dotačí často zastírá efekt, zda se navržená řešení „vyplatí“. Využívání dotačního systému může pomoci startovat kvalitní projekty, ale nemá být hlavní motivací, proč se snižováním spotřeby energie zabývat a proč energeticky úsporný projekt realizovat.
3. Dílčí řešení v podobě postupné realizace jednotlivých opatření může být také velmi zavádějící, a to s ohledem na synergický efekt jednotlivých opatření při komplexním řešení. Dílčí řešení obvykle nevedou k optimálnímu (maximálně možnému) snížení provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie.

Podstata programu

1. Po čtyřech letech implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES (dále jen „směrnice“) není široká laická ani odborná veřejnost přesvědčena o přínosu zvyšování energetické účinnosti, v důsledku které dochází ke snižování spotřeby energie. Tato skutečnost má významný dopad na kvalitu životního prostředí, a proto je zvyšování energetické účinnosti jedním z cílů klimaticko-energetického balíčku 2020 a jedním z nástrojů k dosažení cílů COP 21. Nad rámec plošných přínosů zvyšování energetické účinnosti jako například snižování emisí CO₂ a snižování emisí znečišťujících látek, přináší zvyšování energetické účinnosti osobní přínos ve formě finanční úspory za spotřebu energie.
2. Existuje velká bariéra pro změnu osobního postoje každého spotřebitele energie k úsporám energie, bariéra pro veřejné i soukromé společnosti řešit svou energetickou náročnost a také bariéra pro bankovní sektor uchopit projekty zvyšování energetické účinnosti jako jeden z nabízených produktů. Touto bariérou je zejména nízké povědomí o dosažitelných přínosech projektů energetických úspor, nedostatek informací o investiční náročnosti veškerých možných úsporných opatření a málo příkladů úspěšně realizovatelných projektů. Bez příkladů dobré praxe lze jen stěží očekávat změnu postoje ke zvyšování energetické účinnosti.
3. Přes počáteční vynaložení investičních prostředků jsou dobře realizovaná úsporná opatření ve vhodných případech zárukou návratnosti. Skutečnost, že spotřebu energie může ovlivňovat každý a že správně cílené opatření ke snižování spotřeby energie přináší významné pozitivní efekty, si bere za cíl ukázat program „Úspory energie s rozumem“. Aktivita zaměřené na propagaci projektů dobré praxe mají přispět k vytvoření prostředí, ve kterém bude možné realizovat strategie k plnění cílů energetické účinnosti formulovaných v článku 3 směrnice jak do roku 2020, tak zejména po roce 2020, kdy lze očekávat snížení přímých investičních dotačních prostředků.
4. Výstupy z tohoto projektu budou započítány do vykazování ročního snižování spotřeby energie u konečných zákazníků ve výši 1,5 % podle článku 7 směrnice.
5. Program „Úspory energie s rozumem“ (dále jen program) má také za cíl přispět k naplnění povinnosti vyplývající z článku 18 směrnice podporovat trh energetických služeb a přístup malých a středních podniků na tento trh šířením potřebných a dostupných informací, zveřejňováním a pravidelnou

aktualizací seznamu poskytovatelů energetických služeb, přijímáním nabídek energetických služeb zejména při rekonstrukci budov.

6. Program je jedním z nástrojů Ministerstva průmyslu a obchodu k napravení situace v oblasti úspor energie. Program je zaměřen na kvalitní přípravu a rozvoj energeticky úsporných opatření bez využití investičních dotačních prostředků. Je doplňkovým programem k dotačním programům podporovaným ze strukturálních fondů Evropské unie a národních programů. Cílem programu je zvyšovat kvalitu energetických úsporných projektů, podporovat realizaci energeticky úsporných projektů v sektoru bydlení, ve veřejném sektoru a v privátním sektoru a vést k hospodárnému nakládání s energií.
7. Program by měl vytvořit platformu „projektům“, které budou mít za cíl motivaci a podporu aktivit, které se z pohledu úspor energie „vyplácí“. Právě způsob podpory na přípravu kvalitních projektů, je přípravou udržitelnosti zvyšování energetické účinnosti po roce 2020, kdy již nebudou k dispozici prostředky EU.

Právní a věcný základ programu

1. Program transponuje směrnici o energetické účinnosti.
2. Program je předkládán Ministerstvem průmyslu a obchodu k naplnění Státní energetické koncepce schválené vládou České republiky v souladu s § 5 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů.
3. Program nevyžaduje financování z prostředků státního rozpočtu a částečně navazuje na Státní program na podporu úspor energie, který je známý pod názvem program EFEKT.

Použité pojmy

1. Základní pojmy jsou definovány v zákonu č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely tohoto programu se dále rozumí:

Vyhlašovatel – Ministerstvo průmyslu a obchodu (může být zastoupen vybraným subjektem, který by mohl provádět kontrolu evidence projektů a kontrolu kvality připravených a realizovaných projektů).

Energetické posouzení – dokument zpracovaný energetickým specialistou v podobě studie proveditelnosti, ve kterém bude posouzen stav posuzovaného objektu a navržena komplexní kombinace energeticky úsporných opatření se specifikací investiční náročnosti a potenciálu úspor energie jednotlivých opatření v souladu s platnou legislativou a stanovenými podmínkami v rámci programu.

Poskytování energetických služeb – příprava a realizace komplexního a kvalitního návrhu energeticky úsporných opatření, včetně zpracování návrhu komplexního řešení v oblasti zvyšování energetické účinnosti obsahujícího specifikaci investičních prostředků potřebných na realizaci jednotlivých opatření a specifikaci potenciálu úspor nákladů nebo úspor energie v závislosti na navržených opatřeních, přičemž je kladen důraz na vytvoření podmínek dosahování, dokumentování, měření a ověřování úspor nákladů a úspor energie.

Certifikát kvality – dokument potvrzující, že energeticky úsporný projekt obsahuje kvalitní komplexní energeticky úsporných opatření a je připravený k realizaci v dostatečné kvalitě.

Značka kvality – grafický symbol projektu, který lze užívat ve spojitosti se získaným certifikátem kvality, a to zejména za účelem propagace aktivního přístupu zvyšování energetické účinnosti.

Poskytovatel kvalitních energetických služeb / garant kvality projektu – firma, která poskytuje energetické služby na vysoké kvalitativní úrovni v souladu s podmínkami v rámci programu a která zajistila realizaci energeticky úsporných projektů s certifikátem kvality v minimálním počtu v souladu s podmínkami programu.

Cíl programu

1. Program má za cíl motivaci a podporu aktivit, které se z pohledu úspor energie „vyplatí“.
2. Cílem programu je také realizovat politická opatření alternativního schématu podle článku 7 směrnice a tím každoročně napomáhat k 1,5 % snížení nákupu energie konečným spotřebitelem.
3. Cílem programu je zároveň evidovat energeticky úsporné projekty a jejich přínosy v oblasti snižování spotřeby energie v těch případech, kdy není využita investiční podpora z operačních a národních dotačních programů pro snižování energetické náročnosti.
4. Evidované projekty musí dodržovat kvalitu projektů se zásadami dobré praxe. Projekty mohou být evidovány, pokud jsou připravené k realizaci a splňují kvalitativní prvky specifikované v programu. Takový projekt může získat po jeho realizaci certifikát kvality doplněný možností používat značku kvality s logem programu.

Věcný záměr programu

1. Velkou bariérou realizace kvalitních energeticky úsporných projektů je nekomplexnost opatření navržených a realizovaných v rámci jednoho projektu. Žadatelé o finanční podporu z operačních a národních projektů velmi často realizují opatření podpořená v rámci jednotlivých výzev s motivací získat dotaci, ovšem bez dodržení kvalitního procesu projektu realizovaného dle příkladů projektů se zásadami dobré praxe.
2. Důležitým aspektem programu je motivace poskytovatelů všech druhů energetických služeb souvisejících se zvyšováním energetické účinnosti k respektování pravidel projektů se zásadami dobré praxe. Za evidenci projektu s certifikací kvality může příslušný poskytovatel energetických služeb, který inicioval realizaci a garantoval jejich kvalitu pro příslušný projekt, získat certifikát kvality a značku kvality s logem programu. Za evidenci minimálně deseti projektů s certifikací kvality, na kterých se poskytovatel energetických služeb aktivně podílel, pak může získat označení kvalitní poskytovatel energetických služeb. Tato označení může přinášet příslušným společnostem konkurenční výhodu na trhu, který je v současné době vlivem množství nejrozličnějších přístupů s různou kvalitou poskytovaných služeb poměrně nepřehledný.
3. Základem přípravy energeticky úsporného projektu je povědomí o všech opatření, které lze realizovat. Vlastník objektu, ve kterém by mělo být úspor energie dosahováno, by měl mít možnost porovnat, jaká opatření jsou realizovatelná, jaký objem investičních prostředků bude potřebovat k jejich realizaci a jaké snížení budoucích provozních nákladů může očekávat. Podle toho se dále může rozhodnout o řešení.

4. Program zahrnuje dvě oblasti:
  - A. Evidence energeticky úsporných projektů na základě programu.
  - B. Získání certifikátu kvality doplněného značkou kvality s logem programu.

Realizace programu

1. Evidence energeticky úsporných projektů bude probíhat on-line na webových stránkách programu ve vytvořeném evidenčním systému programu.
2. Evidenci energeticky úsporného projektu dojedná a zajistí poskytovatel energetických služeb v pozici „garanta“ kvality projektu. Tento „garant“ zodpovídá za to, že projekt projde všemi potřebnými kroky, aby se jednalo o projekt, který se „vyplatí“ a je připraven a následně realizován v souladu se zásadami „dobré praxe“. Těmito „garanty“ mohou být společnosti různého zaměření, a to například:
  - firmy dodávající energii,
  - poradenské firmy zabývající se úsporami energie,
  - poskytovatelé energetických služeb se zaručeným výsledkem,
  - energetičtí specialisté nebo energetičtí auditoři,
  - montážní firmy specializované na energeticky úsporná řešení,
  - firmy, které se zabývají správou objektů související s dodávkou a spotřebou energie,
  - další firmy poskytující různé druhy energetických služeb.
3. Poskytovatelé energetických služeb mohou být v případě jejich zájmu uvedeni v seznamu poskytovatelů energetických služeb, který je uveřejněný na internetových stránkách vyhlášovatele programu a který slouží pro informovanost veřejnosti, tedy zejména vlastníků objektů, ve kterých mohou být energeticky úsporné projekty realizovány.
4. „Garant“ zodpovídá za kvalitu připraveného energeticky úsporného projektu, za kvalitu následné instalace opatření a udržitelnosti odpovídající úrovně dosahovaných úspor.
5. Na základě evidence energeticky úsporného projektu a kontroly plnění znaků projektu, který se „vyplatí“, získá realizovaný projekt certifikát kvality se značkou kvality s logem programu.
6. Vyhotovený a předaný certifikát kvality je potvrzením o zařazení do programu a ověřením projektu zadaného do evidenčního systému programu.
7. Zařazením do programu se stává z „garanta“ účastník programu, kterým je rovněž vlastník příslušného objektu, u kterého je připravován a realizován energeticky úsporný projekt.
8. Oba účastníci programu mají po obdržení certifikátu kvality právo na využívání značky kvality v rámci vlastních prezentačních a jiných materiálů. Podmínky užívání certifikátu kvality a značky kvality jsou popsány v samostatném rozhodnutí vydaném vyhlášovatelem programu.
9. Certifikát kvality a značka kvality jsou označeny unikátním označením, které obsahuje rok obdržení certifikátu kvality a identifikační číslo evidence projektu.
10. Platnost certifikátu kvality je na dobu životnosti projektu a zároveň na dobu trvání kvality projektu.

11. Přehled energeticky úsporných projektů, které obdržely certifikát kvality, bude zveřejněn v evidenčním systému programu.

Prvky kvalitního energeticky úsporného projektu dobré praxe

Zhodnocení investice

Realizace opatření vedoucích ke snížení budoucích provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie je zásadní z hlediska zhodnocení investovaných finančních prostředků. Investice do energeticky úsporných opatření se vyplácí více, než jiné standardní způsoby uložení volných investičních prostředků. Má obvykle velmi vysokou přidanou hodnotu a projeví se mimořádným zhodnocením investovaných prostředků. Běžné zhodnocení volných finančních prostředků na bankovním trhu nepřekračuje roční úrokovou míru ve výši 1 až 2 %. U investice do úspor energie může být roční míra zhodnocení často vyšší než 10 %.

Kvalitní investování v oblasti úspor energie se vyplatí z několika důvodů:

- vysoké zhodnocení investovaných prostředků,
- dlouhodobé a udržitelné přínosy ve snížení budoucích provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie minimálně po dobu životnosti, která je obvykle minimálně 15 let a u stavebních opatření typu zateplení ještě déle,
- renovace technologických prvků souvisejících se spotřebou energie, případně při zateplení budov výrazné zlepšení jejich stavu a vzhledu,
- snížení negativních vlivů na životní prostředí.

1. Pro realizaci opatření, která vedou k úsporám energie, je podstatné povědomí o možnostech a způsobech, jaká opatření lze realizovat. Vlastník objektu, kde je možné dosáhnout úspor energie, by měl mít možnost porovnat, jaké varianty řešení jsou možné, jaký objem investičních prostředků bude potřebovat na realizaci jednotlivých opatření a zejména co mu řešení přinese v budoucích úsporách provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie. Podle svých možností a celkové efektivity řešení se potom rozhodne, jakou variantu zvolí a bude skutečně realizovat.
2. Při přípravě realizace energeticky úsporných opatření, je vhodné postupovat v následujících krocích:
  - a) zhodnocení aktuálního stavu příslušného objektu,
  - b) návrh technicky realizovatelných opatření, včetně specifikace investiční náročnosti jednotlivých opatření a potenciálu úspor energie jednotlivých opatření ve vztahu k přínosům vůči stávajícím provozním nákladům souvisejících se spotřebou energie,
  - c) návrh optimální a proveditelné kombinace opatření, která se vyznačuje vynaložením přijatelné výše investic při maximálně dosažitelném objemu úspor energie a tím i maximálním snížením provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie,
  - d) návrh způsobu realizace, včetně nalezení vhodných finančních zdrojů, a volba modelu financování vybrané kombinace energeticky úsporných opatření.
3. Vybrané firmy, které poskytují příslušné služby, jsou uveřejněny na internetových stránkách vyhledávacího programu (www.mpo.cz/dokument170967.html), případně je možné se obrátit na některého z energetických specialistů, jejichž seznam je rovněž na internetových stránkách

vyhlašovatele programu (www.mpo-enex.cz/experti).

Stručný popis procesu evidence

1. S ohledem na cíl programu a požadavky směrnice je potřebné, aby evidence projektů byla prováděna na subjekty, kterými jsou vlastníci rodinných domů a bytových domů, objektů ve veřejném sektoru a objektů v privátním sektoru, u kterých je navržena a dosahována prokazatelná úspora energie. Dále si příslušný subjekt musí být vědom, jaká opatření jsou navrhována k realizaci a jaký přínos z pohledu úspor energie a prostředků na provoz objektu má být dosažen. Základem takového projektu je zpracování energetického posouzení, které zajistí „garant“ kvality projektu.
2. Ze zpracovaného energetického posouzení budou zřejmá energeticky úsporná opatření, která budou následně realizována, a jejich energetická a finanční charakteristika. Po zpracování energetického posouzení a po výběru opatření k realizaci bude provedena evidence daného projektu v příslušném evidenčním systému programu. U takto evidovaného projektu bude možné dále editovat informace o spotřebě energie a úsporách energie až do chvíle dokončení realizace projektu a ověření kvality realizovaných opatření.
3. Na podporu přípravy energeticky úsporného projektu se zásadami dobré praxe lze využít aktivity ze Státního programu na podporu úspor energie (program EFEKT) s názvem „Příprava realizace kvalitních energeticky úsporných projektů se zásadami dobré praxe“. Jde o neinvestiční podporu na zpracování potřebného dokumentu pro kvalitní přípravu kvalitního energeticky úsporného projektu v podobě energetického posouzení.
4. V rámci evidence energeticky úsporného objektu budou do evidenčního systému programu uvedeny potřebné identifikační údaje o objektu a jeho vlastníkovi, informace o opatřeních navržených k realizaci a informace o spotřebě energie a úsporách energie. Struktura informací pro evidenci projektu bude uvedena v příslušném evidenčním systému programu.
5. Subjekt, který bude mít zájem se do evidence projektů zapojit (obvykle prostřednictvím „garanta“ v podobě poskytovatele energetických služeb), doručí po vyplnění všech požadovaných informací v evidenčním systému programu vyhlašovatelovi programu žádost o udělení certifikátu kvality. Vyplnění požadovaných informací v evidenčním systému programu a podání žádosti o udělení certifikátu kvality nesmí provést „garant“ bez vědomí a bez souhlasu vlastníka objektu. Žádost bude možné doručit prostřednictvím evidenčního systému programu. Vyhlašovatel programu zajistí vyhodnocení žádosti.
6. Vyhlašovatel programu má právo si vyžádat doplnění potřebných informací o projektech a po dohodě se žadatelem případně na místě prověřit a posoudit opodstatněnost přidělení certifikátu kvality.
7. Pokud je žádost o přidělení certifikátu kvality posouzena kladně, obdrží žadatel certifikát kvality jak v papírové tak v elektronické podobě. Žadatel kromě certifikátu kvality má také právo na užívání příslušné značky kvality. Certifikát kvality a značka kvality by měly být užívány v případech, kdy je příslušný projekt prezentován jako uvědomělý a prakticky zapojený do zvyšování energetické účinnosti. Následně bude příslušný energeticky úsporný projekt uveden v přehledu projektů, které obdržely certifikát kvality na webových stránkách v evidenčním systému programu www.usporysrozumem.cz.
8. V rámci posuzování projektu dobré praxe budou posuzována tato kritéria:
  - komplexnost navržených opatření a formy připravované realizace projektu,

- efektivita zhodnocení investovaných prostředků,
- dlouhodobé a udržitelné přínosy v podobě snížení budoucích provozních nákladů souvisejících se spotřebou energie, minimálně po dobu životnosti, která je v případě realizací technologických opatření obvykle minimálně 15 let (a u stavebních opatření typu zateplení déle),
- snížení negativních vlivů na životní prostředí.

Podmínky účasti v programu

1. Program má za cíl motivovat ke standardizaci kvality při přípravě a realizaci energeticky úsporných opatření přirozenou cestou, bez významného vlivu dotační politiky, která obvykle obrací pozornost zejména v oblasti snižování energetické náročnosti na dotace namísto prvotního zájmu o úspory energie.
2. Účast v programu je otevřená pro energeticky úsporné projekty u všech spotřebitelů energie ze sektoru bydlení, z veřejného sektoru a z privátního sektoru za splnění základních podmínek při evidenci projektů do evidenčního systému programu, kterými jsou:
  - příprava kvalitního energeticky úsporného projektu obsahujícího komplex vhodných energeticky úsporných opatření v podobě projektu se zásadami dobré praxe (v sektoru bydlení, ve veřejném sektoru a v privátním sektoru) zpracováním dokumentu v podobě energetického posouzení podle podmínek programu,
  - zapsání požadovaných informací do příslušných formulářů v evidenčním systému programu,
  - kvalitně navržená energeticky úsporná opatření připravená k realizaci při splnění technických norem, standardních instalačních a technologických postupů a dalších pravidel dosažení kvality bez využití investičních dotací z operačních nebo národních podpůrných programů.
3. Specifikace kvalitního energeticky úsporného projektu obsahujícího komplex vhodných energeticky úsporných opatření v podobě projektu se zásadami dobré praxe bude dostupná v samostatném dokumentu zpracovaném a uveřejněném v návaznosti na tento program.

Závěrečné vyhodnocení projektu

1. Pro subjekt, u kterého bude připravován energeticky úsporný projekt ke kvalitní realizaci, bude platit povinnost v podobě uvedení potřebných informací v evidenčním systému programu. Tyto informace se budou týkat i skutečně dosahované spotřeby po realizaci úsporných opatření.
2. Vyhlášovatel programu má právo v době realizace projektu zajistit ověření platnosti informací uvedených v evidenčním systému programu, za jakých bylo subjektu umožněno užívat značku kvality, ne však dříve než jeden rok po jejím udělení.
3. Vyhlášovatel programu zabezpečí kontrolu údajů v případě, že po dokončení akce vznikne podezření na porušení podmínek účasti v programu.

Program Ministerstva průmyslu a obchodu pro evidenci kvalitních energeticky úsporných projektů

